

Opprettelse av vergemål

Hvem kan melde fra om behov for vergemål?

Begjæringsplikt/rett

Det fremgår av vergemålsloven § 56 hvilke personer som har rett – men ikke plikt – til å sende inn begjæring om at noen trenger verge. Disse kan sende inn begjæring om vergemål:

- Vedkommende kan selv sende inn søknad
- Personens ektefelle eller samboer
- Foreldre
- Nærmeste livsarving(barn)
- Søsken

Begjæringen skal begrunnes

Meldeplikt

Det fremgår av vergemålsloven § 57 at institusjonen eller den aktuelle boform da har plikt til å melde fra om det antatte behovet. Meldeplikten gjelder tilsvarende for:

- Kommunens helse- og sosialtjenester
- Institusjon der personen med behov bor

Meldingen må begrunnes.

Vilkår

Vergemålsloven § 20 viser til vilkårene som må oppfylles:

- Informasjon om pasientens fysiske og psykiske tilstand
- Er personen det gjelder i stand til å ivareta sine interesser?
- Utfra en totalsituasjon, må det foreligge et behov for å bli satt under vergemål

I tillegg til disse vilkårene stiller loven et krav om årsakssammenheng mellom personens medisinske tilstand og den manglende evne til å ivareta egne interesser. Det må foretas en konkret vurdering av om den enkelte person kan forstå hva et samtykke til opprettelse av vergemål innebærer, jf. § 20 annet ledd.

Diagnose

Det må foreligge en diagnose. De medisinske tilstander/diagnoser som kan danne grunnlag for opprettelse av et vergemål er:

- Sinnslidelse
- Psykisk utviklingshemming
- Rusmiddelmisbruk
- Alvorlig spillavhengighet eller alvorlig svekket helbred.

Det er legen som stiller diagnose.

Legeerklæring

Det skal foreligge en legeerklæring. Det er behov for en legeerklæring for å klargjøre om de ovennevnte vilkår faktisk foreligger og for å sikre en tilfredsstillende saksbehandling før Fylkesmannen treffer en avgjørelse.

Samtykkeerklæring

Som hovedregel vil en person som får verge fremdeles ha sin rettslige handleevne i behold, dvs. kunne foreta rettslige bindende handlinger og råde over sine egne midler. Legen må ta stilling til om han eller hun mener at personen har samtykkekompetanse. Den endelige avgjørelsen tas av Fylkesmannen og legens uttalelse vil være sentral.

Fylkesmannen skal selv ta stilling til personen samtykkekompetanse, ved en konkret skjønnsmessig vurdering. Loven legger opp til en høy terskel, jf. Kravet om at det skal være «åpenbart» at vedkommende mangler samtykkekompetanse.

Behovsvurdering

Det kan være behov for vergemål når en persons fysiske og/eller psykiske tilstand eller funksjonsevne medfører at han eller hun ikke lenger er i stand til å ivareta sine egne interesser.